

Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2014

Asmuntinsuo-Lamminsuon Natura-alue

Ranua

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

metsäkeskus

finnish forest centre

UPM

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

METSÄHALLITUS

NATURA 2000

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	8.8.2016
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	3333/2015/04.01
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	soidensuojelualue		
ALUEEN NIMI	Asmuntinsuo-Lamminsuo		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Asmuntinsuo-Lamminsuo FI 130 1203		
ALUEYKSIKKÖ	Lapin luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Pirjo Rautiainen, Paula Pelttari		
JULKAISUN NIMI	Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2014 Asmuntinsuo-Lamminsuon Natura-alue Ranua		
TIIVISTELMÄ	<p>Metsähallituksen Lapin luontopalvelut tekee ennallistamistoimenpiteitä Lapin suojelualueilla. Asmuntinsuo-Lamminsuon Natura-alueelle on suunnitteilla metsän polttotoimenpiteitä Paahde Life -hankkeessa, ja sitä varten käytiin kesällä 2014 inventoimassa alueen kulttuuriperintökohteet. Inventointi kohdistettiin poltettavaksi suunnitelluille kivennäismaasaarekkeille. Inventoinnit liittyvät EU:n tuella toteutettavaan Paahde-LIFE – hankkeeseen (Paahde-LIFE (LIFE13NAT/FI/000099)), jossa hoidetaan arvokkaiden lajien elinympäristöjä 69:llä Natura 2000-alueella.</p> <p>Asmuntinsuo-Lamminsuon alueella ei ole aiemmin inventoitu kulttuuriperintöä. Sieltä ei siis tunnettu muinaisjäänöksiä. Inventoinnissa huomioitiin kaikki arkeologiset kohteet kivikaudelta 1950-60-luvulle.</p>		
AVAINSANAT	historia, kulttuuriperintö		
MUUT TIEDOT	Kansikuva: Äestettyä ja kylvettyä männikköä Murtoselän kivennäismaasaarekkeella Asmuntinsuo-Lamminsuolla. Kuva: Pirjo Rautiainen		
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN		ISBN (NIDOTTU)	
		ISBN (PDF)	
SIVUMÄÄRÄ	7 s.	KIELI	Suomi
KUSTANTAJA		PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

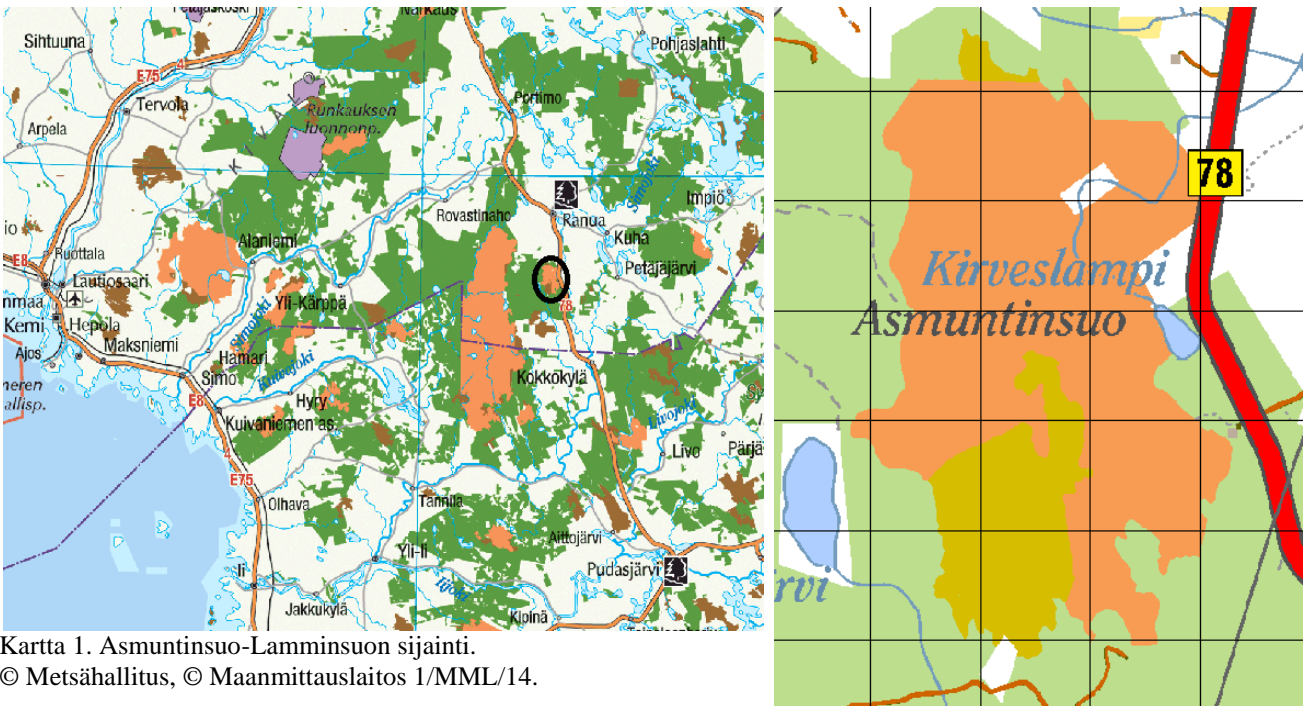
Sisällys

1. Johdanto	4
2. Lähialueen historia ja inventointitilanne	4
3. Luonto, kallio- ja maaperä	5
4. Havainnot	5
5. Yhteenveto	7
6. Lähteet ja tutkimuskirjallisuus	7

1. Johdanto

Asmuntinsuo-Lamminsuon Natura-alue (FI1301203) sijaitsee kantatie 78:n länsipuolella Ranuan kunnan eteläosassa, Ranuan keskustasta noin 10 kilometriä etelään. Alueella tehtiin kulttuuriperintöinventointi Paahde Life-hankkeessa kesällä 2014. Inventoinnissa huomioitiin kaikki arkeologiset kohteet kivikaudelta 1950-60-luvulle. Hankkeeseen kuuluvat metsäkuviot poltetaan hankkeessa lähivuosina, mikä voi vaurioittaa kulttuuriperintökohteita. Inventoinnit liittyvät EU:n tuella toteutettavaan Paahde-LIFE –hankkeeseen (Paahde-LIFE (LIFE13NAT/FI/000099)), jossa hoidetaan arvokkaiden lajien elinympäristöjä 69:llä Natura 2000-alueella.

Ennen maastoon menoa käytiin läpi Metsähallituksen omat tietojärjestelmien Reiskan ja SutiGisin luontokuviotiedot käytiin läpi. Inventointi kohdistettiin poltettaville metsäsaarekkeille. Kohteiden koordinaattitiedot ja kulkuloki tallennettiin Garmin Colorado GPS-laitteella.

2. Lähialueen historia ja inventointitilanne

Ranuan kirkonkylän seutu, joka nykyisin on noin 150–160 metriä merenpinnan yläpuolella, oli kuivaa maata viimeistään 6000 eaa. (Hiltunen 1990: 20). Inventointialueen korkeuskäyrät ovat noin 162,5–170 metriä merenpinnan yläpuolella.

Asmuntinsuo-Lamminsuon lähimmät tunnetut muinaisjäännökset ovat Luiminkajärven ja Ranuanjärven rannoilla. Niiden rannoilla on asuttu jo kivikaudella. Metsäsaamelaisasutusta alueella voidaan päätellä olleen jo esihistoriallisella ajalla. Ranualla suomalaisperäistä asutusta alkoi ilmaantua 1600-luvun kuluessa.

Simojärven ympärille ensimmäiset tilat perustettiin 1700-luvun puolenvälin jälkeen. Vasta 1800-luvun loppupuolella Ranuan väestömäärä alkoi kasvaa ja asutusmuoto monipuolistui kunnan

itsenäistymisen myötä. Puunjalostusteollisuuden kasvamisen myötä savottatoiminta ulottui Ranuankin metsiin. Yleisimpiä elinkeinoja erätalouden lisäksi olivat huuhtaviljely, peltoviljely, karjatalous ja poronhoitokin ainakin 1800-luvun puolella. Luonnonniityiltä kerättiin karjalle lisärehua. (Hiltunen 1990: 73, 98–119).

Hannu Kotivuoren inventointi kohdistui vuonna 1990 Ranuan merkittävimpiin vesialtaksiin ja -reitteihin. Inga Nieminen inventoi Ranuan metsätalousalueita vuonna 2012 myös Asmuntin suunnalla. Kartoitettuihin kulttuuriperintökohteisiin kuului muun muassa kämppien jäännöksiä ja kivilatamus. Asmuntinsuo-Lamminsuon alueelta ei ennen inventointia tunnettu muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita.

3. Luonto, kallio- ja maaperä

Asmuntinsuo-Lamminsuon alue kuuluu Pohjanmaan maisemamaakuntaan ja siellä Pohjois-Pohjanmaan nevalakeuden seutuun. Alueella ei ole valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokkaiksi luokiteltuja maisema-alueita, kansallismaisemia eikä perinnemaisemia tai -biotooppeja (Maisema-alueityöryhmä 1993 a ja b). Alueella ei ole myöskään valtakunnallisesti arvokkaita moreeni-, tuuli- tai rantakerrostumia.

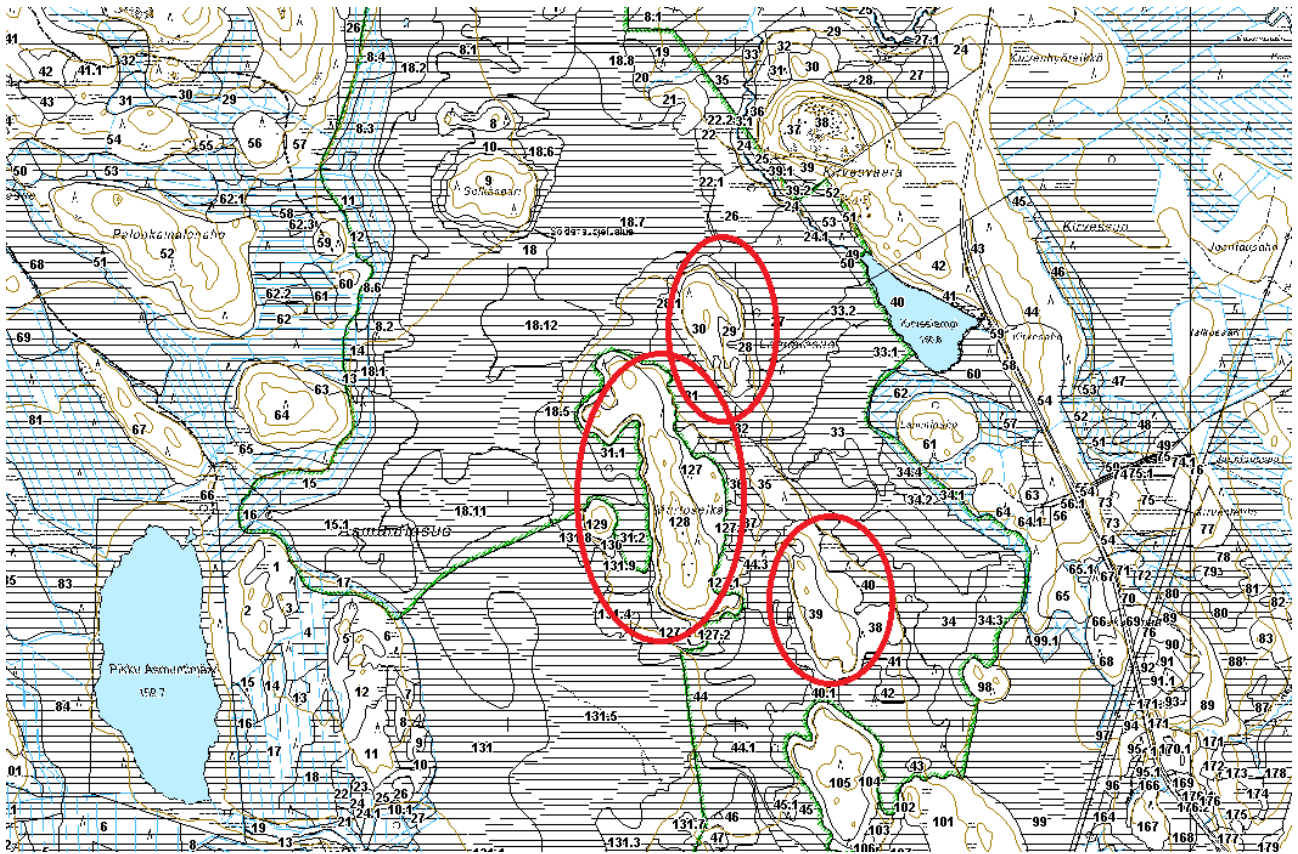
Asmuntinsuo-Lamminsuosta 92 % on aapasuota. Alueella on muutama metsäinen moreenialue, joista suurin on alueen keskivaiheilla sijaitseva Murtoselkä. Muita nimettyjä moreenialueita ovat pohjoisosan Selkäsaari ja Ahmakumpu. Alueen koillisosassa on Kirveslammesta laskeva Kirvesoja. Länsi/luoteisosassa Natura-alueen rajojen sisäpuolella on ojitettua aluetta. Kaikilla hankkeessa poltettavilla metsäkuvioilla on tehty kulutus- ja äestys- ja kylvötöitä vuonna 1981.

Joutensuon alue sijaitsee niin kutsutulla Pudasjärven pohjagneissialueella, jonka ikä on noin 2,7–2,8 miljardia vuotta. Tasaisen ja huonosti paljastuneen pohjagneissialueen sisällä esiintyy muita kivilajeja sulkeumina. (Manner, R. & Tervo, T. 1988).

4. Havainnot

Asmuntinsuo-Lamminsuolla tarkastettiin kolme suon keskellä olevaa kivennäismaasaarekettä (kartta 2). Alueet on äestetty ja kylvetty männyllä 1980-luvun alussa. Maaperältään ne ovat paikoin hyvin isokivistä moreenia. Kenttäkerroksen valtalaji on mustikka ja pohjakerroksen seinäsammal.

Tarkastetuilta kivennäismaasaarekkeilta ei havaittu mitään muinaisjäännöksiin tai muihin kulttuuriperintökohteisiin viittaavaa.

Kartta 2. Asmutinsuo-Lamminsuon sijainti.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/14

Kuva 1. Äestettyä ja kylvettyä mäntikköä Murtoselän kivennäismaasaarekkeella Asmutinsuo-Lamminsuolla.

5. Yhteenveto

Kivennäismaasaarekkeet voi polttaa suunnitellun mukaisesti.

6. Lähteet ja tutkimuskirjallisuus

Hiltunen, M. (toim.) 1990. *Ranuan historia*. Ranuan kunta ja seurakunta. Kemi.

Johansson, P. & Kujansuu, R. (toim.) 2005. Pohjois-Suomen maaperä. Maaperäkarttojen 1:400 000 selitys. Geologian tutkimuskeskus. Espoo.

Maisema-alue työryhmä 1993a. *Maisema-alue työryhmän mietintö I: Maisemanhoito..* Työryhmän mietintö/ Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto 66/1992. Helsinki.

Maisema-alue työryhmä 1993b. *Maisema-alue työryhmän mietintö II: Arvokkaat maisema-alueet.* Työryhmän mietintö/ Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto 66/1992. Helsinki.

Manner, R. & Tervo, T. 1988. *Lapin geologiaa – hiekkarannoista tuntureiksi, tulivuorista tasangoiksi, mannerjäätiköstä maaperäksi.* Lapin maakuntaliitto ry – Lapin lääninhallitus. Rovaniemi.

Mäkinen, K. et al. 2007: *Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat.* Suomen ympäristö 14/2007. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Suomen geologinen yleiskartta 1:400 000. *Maaperäkartta No 35 Pudasjärvi.* Geologian tutkimuskeskus. Maanmittaushallituksen karttapaino. Helsinki 1985.